

BISERICA și ȘCÓLA.

Fóia bisericescă, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCÓLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Organisarea bisericeii primitive.

Biserica Domnului s'a organisat prin însuși În-temeiătoriul ei astfel: că Mântuitoriul vecinic petrece, și îngrijesce de biserica Sa prin Duchul său cel sfânt, ér în mod vădút a îngrijit Mântuitoriul de vieța și desvoltarea bisericeii Sale prin aceea, că a investit pre Apostoli cu puterea iurisdicțiunei, și anume cu puterea de a predica cuvântul lui Dumneđeu, de a fi mijlocitori între om și Dumneđeu și de a esercia guvernul spiritual asupra popórelor, — sub conducerea și cu colucarea nevădútă a Duchului sfânt.

Ceea ce Apostolii vor lega pre pământ să fiă legate și în Ceriuri, ér ceea ce dênșii vor deslega, să fiă deslegate și în Ceriuri. Mântuitoriul a obligat tot de odată pre toți credincioșii, ca să fiă cu ascultare cătră Apostoli, đicend, că cei ce vor asculta de Apostoli ascultă de Dênșul, ér cei ce nu vor asculta de Apostoli nu ascultă de Dênșul și nici de Tatăl Său din Ceriuri, adăogënd tot de odată, că cel ce nu va asculta de bisericeă să fiă ca un păgân și vameș, adecă să fiă scos din comuniunea cu biserica (Mateiu c. 18 v. 15—17). În aceste cuvinte ale Mântuitoriului se înțelege sub „bisericeă“ guvernul bisericesc.

Guvernul bisericesc a fost incredințat de Mântuitoriul tuturor Apostolilor de o petrivă, astfel că fie-care îl esercia în sfera sa de activitate, ér când autoritatea personală a vre unuia dintre Apostoli nu era de ajuns, atunci se cerea și ajutorul celor-alalti și infine ca la ultima instanță se apela la colegiul apostolesc, prin carele vorbea, și se pronuncia întrégă biserica. Astfeliu vedem, că au proces Aposto-

lii la deplinirea locului lui Iuda, la înstituirea celor 7 diaconi, la și resolvirea nențelegerii ivite în Antochia în privința ceremonielor legii mosaice.

Puterea legării și a deslegării, guvernul spiritual-bisericesc, Apostolii din ordinul Domnului l'au predat și următorilor lor prin punerea mânilor și cu invocarea Duchului sfânt.

Încă din timpul Apostolilor deosebim trei grade ierarhice și anume: episcopi, presviteri și diaconi, deși în faptele și scrierile Apostolilor fețelor superióre bisericesci li-se dă titlul și de „episcopi“ și „de presviteri.“ În realitate însă încă din început între Episcopi și presviteri a fost diferința de jurisdicțiune, carea mai târđiu o-au formulat canónele bisericeii. Astfel aflăm din epistolele apostolului Pavel cătră Tit și Timoteiu, pre cari dênșul îi-numesce în unele locuri „episcopi“ și în altele „presviteri,“ că dênșul le-a dat ordinul, ca să înstituie în tóte acele locuri, unde vor afla de lipsă, presviteri, să-le dea acestora înștiințuniele trebuincióse; și să supravegheze asupra vieții și purtării lor, — și pre cei ce se vor distinge întru predicarea cuvântului lui Dumneđeu, să-ii împărtășescă de îndoită cinste, de asemenea, că încontra presviterilor să primescă pâri numai în cazul când vor fi sprijinite de două, seau trei mărturii. Ca dovédă despre acésta ne servește și faptul, că încă la începutul seclului al doilea Ignatiu din Antiochia, școlariu al Apostolilor, face diferința și în nume între Episcopi și presviteri. Ignatie deosebesce adecă în scrierile sale trei trepte ierarhice, și anume: Episcopi, presviteri și diaconi.

Fețelor bisericesci începënd din veacul al doilea li-sa dat numirea de „cler,“ ér mai târđiu „ierarhiă.“

În privința instituirii fețelor bisericesti în timpul Apostolilor aflăm, că Matia a fost instituit de Apostol prin alegere și sorțe. Cei 7 diaconi au fost instituiți din ordinul Apostolilor prin alegere. De altă parte din faptele Apostolilor și din epistolele Apostolului Pavel aflăm, că dânsul a instituit fețe bisericesti prin denumire, nu însă fără recomandățiune, seau fără învoielă prealabilă din partea comunelor bisericesti. De asemenea aflăm, că scolarul Apostolilor Clemente, în epistola sa către Corinteni dăce, că fețele bisericesti s'au instituit și se instituiesc de Apostoli și următorii lor cu învoirea bisericicii, adică a comunii bisericesti. În seclul al doilea și al treilea episcopii se alegeau prin episcopii din vecinătate în conțelegere cu clerul și poporul orașului, pentru care se efeptuia alegerea. Presviterii și diaconii însă îi-alegea Episcopul, dar cu consensul presviterilor și pre lângă atestat de vrednicia din partea comunii bisericesti.

În privința dotațiunii fețelor bisericesti Mântuitorul a dispus apostolilor săi, ca dênșii unde vor merge, să predice evangelia Domnului să nu iea nimic cu sine, pentru că vrednic este lucrătorul de plata sa, — prin ce indirecte a împus credincioșilor îngrijirea, ca învățătorii și superiorii săi să fiă provăduți cu cele trebuinciose. Acastă datorință a credincioșilor o-a accentuat și apostolul Pavel dăcând, că cel ce slujesce altariului dela altariu trebuie să trăiească. Creștinii cei dântăi îngrijeau cu plăcere de susținerea fețelor bisericesti, și anume aduceau Apostolilor și următorilor lor daruri în bani și în naturale, pentru ca să-le împartă între săraci și să-le întrebuițeze pentru dotarea fețelor bisericesti. Din aceste daruri, cele ce se aduceau în naturale se foloseau pentru prânzul de obsce (agape), ér banii se foloseau pentru dotarea fețelor bisericesti și pentru săraci.

Desvoltându-se organismul bisericii creștinii s'au obligat a da o anumită plată pentru susținerea fețelor bisericesti, și anume mai întâi din pârga rodurilor, ce produceau, ér mai târziu dijmă, a decea parte din roduri. În locurile, în cari bisericile aveau avere, se dotau fețele bisericesti din averea bisericii. De asemenea s'a întâmplat adesea încă din început, că creștini avuți și inspirați de principiile bisericii creștine donau încă până când erau în vieță, seau testau pentru casul morții averea lor bisericii pentru susținerea bisericii și a fețelor bisericesti. Cu chipul acesta unele biserici ajunseseră, să aibă averi însem-

nate. Averea bisericescă se administra prin Episcop, și se întrebuița pentru dotarea fețelor bisericesti și pentru ajutorarea săracilor.

Din început însă credincioșii și comunele bisericesti au privit de o datorință morală a lor a îngriji de susținerea fețelor bisericesti și de provederea lor cu cele trebuinciose.

Apostolii au predicat cuventul lui Dumneșeu, și au înființat comune bisericesti cu deosebire în orașe. Conducerea acestor comune bisericesti apostolii o încredințau câte unui Episcop, carele după trebuință avea pre lângă sine și un număr mai mare, seau mai mic de presviteri și diaconi. Episcopul conducea tôte cu ajutorul și sfatul celorlalte fețe bisericesti. Dânsul săvârșea și servițiul divin, cu asistența presviterilor. Dumineca la început veneau la oraș spre a asculta servițiul divin și creștinii dela sate. Numai după ce numărul creștinilor s'au înmulțit și în comunele rurale, s'au zidit și prin sate case de rugăciune, și s'au instituit presviteri de sate pentru săvârșirea cultului dumneșiesc și predicarea cuvântului lui Dumneșeu. Acesti presviteri erau dependenți de Episcopul și implineau funcțiunile preoțesce sub supraveghierea și controla Episcopului. Înmulțindu-se însă cu timpul parochiile dela sate, — așa încât Episcopul singur nu mai putea supraveghia asupra lor, și asupra presviterilor s'au introdus așa numiții choro-episcopi.

Înmulțindu-se mai târziu servițiile bisericesti s'au introdus cu începere din veacul al treilea și treptele inferioare bisericesti, și anume: subdiaconii, ceteții și cântăreții. Subdiaconii, seau ipodiaconii ajutau pre diaconi în servițiu. Ceteții ceteau la servițiu sfânta scriptură, ér cântăreții esecutau cântările bisericesti.

Între singuratecile biserici a esistat și s'a susținut încă din început o legatură forte puternica. Acastă legatură s'a susținut la început prin scrierile Apostolilor și următorilor lor, ér mai târziu prin introducerea sinodalității, după modelul sinódelor ținute de Apostoli.

Activitatea sinódelor, despre a căror ținere avem date cam din a doua jumătate a seclului al doilea se țineau mai cu seamă pentru combaterea eresurilor și păzirea nealterată a doctrinei Mântuitorului. În perióda prima s'au ținut numai sinóde locale, seau particulare și anume cu începere din veacul al treilea s'au ținut odată și de două ori în an în

Orient sinode provinciale, în cari se pertractau afacerile bisericesti sub presiunea Episcopului din capitala provinciei.

Epistóle deschise

Dlui C. paroch în M.

Sânția Ta îmi descoperi în epistóla din l. c. neajunsurile, cu care trebuie să Te lupți din cauză, că ai o familie mare, ér venitele parohiei Sânției Tale sunt mici, și totodată me întrebi, că fire-ar óre cu puțință ca să capeți un ajutoriu de bani din fondurile diecesane?

Cu părere de rău trebuie să-ți fac cunoscut, că ajutoriu dela diecesă nu vei putea căpăta, deoarece aici până acum nu există nici un fond cu menținerea de a ajutama pe preoții lipsiți, ér suma cea ne'nsemnătă, ce se preliminară anual în bugetul diecesei pentru ajutorarea preoților, se dă preoților, cari n'au sesiuni parohiale.

Ca unul carele am avut destulă ocaziune, ca să cunosc, neajunsurile cu care trebuie să se lupte preoțimea noastră, am meditat adese-ori asupra mijloacelor, de care ne-am putea folosi la îmbunătățirea dotațiunei preoțimei noastre. Deci me bucur, că mi-ai dat ocaziune, ca să-ți descoper rezultatul cugetărilor mele, dar și mai mult m'aș bucura, dacă Sânția Ta Ți-ai lua ostenelă, ca să pui în praxă ideile mele referitoare la îmbunătățirea dotațiunei preoțești, căci de cumva voi fi fost norocos în alegerea mijloacelor, apoi și alți preoți s'ar îndemna de a-și îmbunătăți dotațiunea lor, pe calea, ce voi areta-o mai la vale. Și étă că atunci amândoi am făcut un bun serviciu mult cercatei noastre biserici; eu cu cugetul și inima, ér Sânția Ta cu fapta.

Ca buni creștini se ne facem deci cruce și se zicem: Dómnne ajută!

Din momentul când eu Te angajez pe Sânția Ta la o conlucrare atât de importantă, cum este îmbunătățirea dotațiunei preoțești, mi-se împune de datorință, ca să delătar tóte piedecile, ce ne-ar sta în cale. În prima linie ași voi să Te știu pe Sânția Ta angajat pentru cauză cu trup și suflet.

Să nu-ți fie deci cu supărare, dacă înainte de a intra în meritul cauzei, chiar aici în fața Onoratiunii publice cetitoriu, voi desvâli o slăbiciune mare, de care suferă o parte a preoțimei noastre, ca așa

Sânția Ta se Te și ferí de ea, căci altcum nici lucrarea noastră nu póte avea succesul dorit.

* * *

Mai an tómnă eram în Arad în societatea a a duor preoți, cătrăniți pe cei dela Consistoriu de acolo, fiindcă aceia n'au împlinit unele rugări ale lor.

„Ai văđut frate, — đise preotul cel mai bătrân, — să nu Te poți tu apropia de ei și să nu-ți împlinescă nici o mică și prea umilită rugare.

„Ți vei aduce aminte de referentul X. cum prospăția, de n'ai fi dat un ban rău pe viața lui, însă de când îi la Consistoriu au făcut burtă, se trăneste pe cele foteluri cu ciubucul aprins de socotești, că ai de lucru cu un pașă turcesc și nu cu un funcționariu al Consistoriului. Să nu te miri deci de astfel de ómeni, că trăind ei lume d'albă prea puțin le pasă de noi preoții, cari ne luptăm cu atâtea neajunsuri; astfel de ómeni socotesc, că dacă ei s'au săturat apoi și-au împlinit datorința, nouă însă nici sfărăturile n'ar voi se ni-le lase.

„Écă aici e isvorul reului, pentru aceea merg atât de rău lucrurile în diecesa noastră.

„De când tot așteptăm, ca să se facă odată și pentru îmbunătățirea sorții noastre, dar înzădar așteptăm!

„Da, ai dreptate, — respunse celalalt preot, carele până aci se părea a fi confundat admirând judecata cea profundă a colegului seu, — acesta e cauza de noi suntem remași atât de mult îndereptul preoților altor confesiuni!“

Acum fără a mă recomanda, că cine sunt mă amestecai și eu în vorba celor doi preoți, đicându-le: „me interesază mult tema D-Vóstră de conversațiune și deci Ve rog să-mi dați și mie voie a participa la prea interesanta discusiune a D-Vóstră.“ Permișiunea acesta mi-se dete numai decât o vedită plăcere, deabună samă în credința, că dacă le voi ajuta și eu, apoi đeu de va mai rămănea un petec alb pe cinstitele fețe ale celor dela Consistoriu.

„Așadară D-Vóstră veniți tocmai dela Arad și dacă nu mă înșel apoi afacerile D-Vóstră la Consistoriu n'au fost rezolvite favorabil.“

„Așa este“ — îmi respunseră ambii preoți.

„Vedeți Dlor, omul din fire e judecătóriu cel mai nedrept în cauza s'a proprie. Eu carele n'am nici o afacere cu cei dela Consistoriu D-Vóstră, vđ lucrurile de acolo cu totul în altă lumină de cât D-Vóstră.

„Vă mărturisesc sincer, că totdeauna mă împlu de bucurie, când văd progresul cel mare, ce s'a realizat la D-Voștră în gremiul diecesei într'un timp scurt.

„Vă invit ca se puneți la o parte pe un moment preocupățiunea, ce o aveți față de unii Domni dela Consistoriu și se ne transpunem cu gândul nostru cu 20 de ani mai înderăpt.

„Se începem escursiunea noastră dela residența episcopescă și se trecem apoi prin piața Tököly și se stăm puțin în fața bisericei catedrale. Priviți numai bine la spațiul gol ce se află în dreapta și în stânga catedralei, de aici apoi se mergem la zidirea cea modestă parter, ce se numește institut teologic-pedagogic.

„Ca să cunoștem mai bine aceste localități, de unde se varsă lumina și se guverneză diecesa, Vă invit să intrăm în ele și să esaminăm cu deamărun-tul întocmirea lor internă, dar deschideți-Vă parapleele, căci tocmai plóie! Mai cu samă se ne oprim la Consistoriu și se privim puțin în protococele de socoteli ale diecesei, ca să vedem, că din ce constă averea diecesană. Așadară totă averea diecesană abea se urcă la suma de 100.000 fl.

„Tot acésta escursiune s'o facem acum după 20 de ani! Să începem éráși la residența episcopescă, apoi de aici se trecem la casa diecesană învecinată și se continuăm drumul spre biserică catadrală. Aici érá-și se ne oprim puțin și se privim la cele două palate mari, cari se află în dreapta și stângă bisericei, căci sunt și ele proprietatea diecesei. De aici se ne îndreptăm pașii spre biserică sərbescă. În drum ne stă o zidire măestósă, este institutul teologic-pedagogic. Veniți să intrăm în lăuntru, se mergem prin salele de învățământ și se asistăm la unele prelegeri. Tocmai e vremea prânzului, veniți să asistăm și la prânzul internistilor. Peste drum se află casa tipografiei diecesane.

„Dar se ne întórcem éráși îndărăpt la casa diecesană și se esaminăm starea fondurilor diecesane. Mă tem, că aici vom înopta, căci cum vedeți protococele de socoteli s'or fórte înmulțit și îngroșat. Diecesa tocmai a ajuns pe cea dintâia tréptă a milionarilor. Dar étă aici un protocol, pe care negru pe alb stă scris: „fondul preoțesc diecesan.“

„Da! da! — eschiamă preotul cel mai bătrân plin de bucurie, — acest fond s'a întemeiat acum 17 ani la stăruința actualului Episcop diecesan al nostru. Menițiunea lui e, ca să ajutare văduvele și orfanii

remași după preoți precum și pe preoții lipsiți și nenorociți.

„Așa dară acest fond s'a înființat tocmai pentru D-Voștră, preoții! Se știți că îmi place menițiunea lui.“

„Să esaminăm deci mai de aproape starea acestui fond, el a crescut tocmai la suma de 250.000 fl. Frumos, frumos. Orologiul bate tocmai 5 după amiazi se grăbim ca să nu întârșiem dela trenul, ce plécă spre Timișóra. Să mergem la domniile diecesane de pre frumosul șes al Bánatului, căci diecesa D-Voștră au ajuns să fie chiar și spăiie. Dómne cine ar mai fi visat una ca acésta înainte de 20 de ani!

„Drumul nostru duce prin parochiile Sântiilor Voștre, ce bine s'a nimerit, cu o cale putem să visităm și aceste parohii, ca să vedem rezultatul păstoririi D-Voștră de vre-o 30 de ani!“

Ajunși la hotarul comunei părintele G., de a bună samă cu gândul, ca să me prepare să nu fiu surprins de cele ce le voi vedea în comuna s'a, îmi istorisi următoarele:

„Comuna noastră au fost odinióră înfloritóre, dar de când s'au încuibat blăstămații de Șvabi în comuna învecinată, credincioșii mei din an în an tot au scăpătat în avere, cumpărând șvabii pământurile lor, dar mai ales de când s'a vindut și islazul comunal pentru o datorie a comunei, ómenii noștrii au ajuns într'o stare desperată.“

Abia termină preotul G. cu acésta pré întris-tătóre istorisire și deja ne văduurăm la marginea satului, unde se află morminții desgrădiți, și în disordinea cea mai mare. Un biet cal, împedecat cu căpăstrul, se aninase de o cruce și se află într'o stare critică, când am grăbit de l'am scăpat din neplăcută situațiune. Și aici ca în cele mai multe comuni d'ale noastre e datină urită de a folosi cimiterele pentru pășunitul vitelor. Întrând în comună aici ni se deschise o pré tristă priveliște. Multe case se află desgrădite și proptite, ca se nu se îmburde, altele părăsite, căci proprietarii lor de odinióră de mult au luat lumea în cap, ajungând ca slugi pe la străini.

În mijlocul satului se rădică biserică destul de mare, carea e o viuă mărturie despre bunăstarea de odinióră a acestei comuni. Gardul din jurul bisericei însă e negles, crucea de pe turn e tare aplecată spre răsărit și amenință cu cădere, ér zidul din dosul diseriei are o crepătură mare, care o căpătat-o cu ocasiunea cutremurului de pământ din urmă. Cu

un cuvânt biserica ar reclama o reparare radicală altcum e de temut, că nu se va mai putea opune mult tempestății timpurilor.

Lângă biserică se află școla, carea mai în anul trecut s'a edificat din nou cu mult chin și amar și acum corespunde recerînței legii.

Altă avere nemișcătoare comuna bisericească nu mai are. Deci ne-am pus se revidăm socoțile bisericeii. Mult timp n'a trebuit să petrecem cu această lucrare, deorece tot fondul constă din un capital de 2300, împrumutat pe la credincioși, din care partea cea mai însemnată se poate considera de pierdută pentru biserică.

Cam tot așa stau lucrurile și în parochia învecinată a părintelui L.

După ce am terminat cu aceste cercetări, ne-am intrunit în o ședință confidențială în casa părintelui L. unde am luat în dréptă judecare toate cele vădute și esperiate.

Eu, pe cât îmi mai pot aduce aminte, am ținut cam următoarea vorbire: În timpul cât îl petrecurăm împreună socotesc, că Vați putut încredința despre aceea, că singurul gând, ce me preocupă este promovarea binelui și a fericirii neamului și a bisericeii noastre. Vă rog deci ca în interesul cauzei se Vă deschideți inima ca așa cu dreptate se judecăm!

„După cele vădute trebuie să recunoșcem și să constătam: 1. că în gremiul diecesei s'au făcut mari progrese în cei din urmă 20 de ani;

„2. trebuie să constatăm că în parochiile Sântiilor Vóstre în acelaș timp nu s'au făcut chiar nimic așa încât acestea astăzi se află într'o stare mai tristă, de cât cum se aflau cu 20 de ani mai înainte.

„Părerea mea e că în parochiile Sântiilor Vóstre s'ar fi putut produce pe terenul economic rezultate relativ mai mari, decât în gremiul diecesei, fiindcă V'ați aflat între împrejurări cu mult mai favorabile. Vă aduceți aminte, că pământurile credincioșilor D-Vóstră până în timpul din urmă se vindeau la licitațiune cu preț bagatel: prețul a $\frac{1}{4}$ de sesiune de pământ varia între 100—200 fl. Dacă D-Vóstră a-ți fi investit capitalul bisericeii în astfel de pământuri, apoi astăzi nu s'ar afla jumătate din hotarul comunei în proprietate Șvabilor, ci s'ar afla în proprietatea bisericeii.

„Și ca nici un moment să nu stați la îndoială

numai de cât am se Vă dovedesc, că lucrul acesta ușor s'ar fi putut realiza. Vă rog să nu pierdeți din vedere, că cele vre-o câte-va sute de jughere de pământ, cari astăzi se află în proprietatea străinilor, nu s'au vindut deodată, ci pe rând în decurs de mai mulți ani.

„Se dicem că s'au vindut în tot anul câte 5 pătrare de sesiuni de pământ. Pământurile acestea în anul cel dintâi și al doilea s'ar fi putut cumpăra din capitalul bisericeii. Văd, că zimbiți, deci știu că ce gândiți. D-Vóstră gândiți: ei bine, se te vedem, că pe ce ai mai fi cumpărat pământuri după ce ai fi gătat cu capitalul bisericeii.

„D-Vóstră însă ați uitat, că biserica în locul capitalului ar fi avut 10 pătrare de sesiuni de pământ, care ar fi adus un venit anual de vre-o 1000 fl. și că cele 5 pătrare de sesiune, ce au ajuns la vinzare în anul al treilea, se puteau cumpăra din venitul pământului, care deja se afla în proprietatea bisericeii. Astfel venitul bisericeii ar fi crescut din an în an în aceeaș măsură, precum s'ar fi sporit pământul bisericeii și deși prețul pământului s'a urcat în anii din urmă, totuș biserica și cu prețul urcat ar fi putut se le cumpere.

„Dacă astfel ați fi lucrat, apoi parochiile Sântiilor Vóstre acum ar avea cu totul altă înfățișare. Străinii n'ar fi putut să ocupe terenul de nainte credincioșilor D-Vóstră, ér cei ce și-au pierdut averile lor n'ar fi fost siliți să iee lumea în cap, ci puteau să capete dela biserică pământ cu o arendă moderată, sau în parte. Așadară această ar fi un câștig mare din punct de vedere național.

„Tot atât de mare ar fi câștigul și din punct de vedere bisericesc. Biserica, școla și cimiteriul D-Vóstră s'ar afla astăzi într'o stare de v'ar servii spre fală. Ba a-ți avea și casă parochială potrivită. Apoi a-ți putea avea cor bisericesc, bibliotecă populară. Atât învățătorii, cât și Sântiile Vóstre a-ți putea avea plăți bune, căci toate acestea s'ar putea acoperii din venitul, ce l'ar aduce pământul bisericeii, fără ca se fiți siliți a recurge la aruncuri grele pe credincioși.

„Puneți D-Vóstră acum în comparațiune lucrările, ce le-ați săvârșit în parochiile Sântiilor Vóstre cu lucrările săvârșite în gremiul diecesei în cei din urmă 20 de ani și judecați singuri ori de nu a-ți fost preocupați față de cei dela Consistoriu, când V'ați pronunțat despre ei într'un mod cam necuviincios; judecați, că cine ar merita mai mult să fie

osândit pentru neinteresare față de cauzele noastre bisericesti: ei, sau D-Voștră!

Precum însuși Onorații cetitori își vor putea închipui, preumblările și cercetările, ce le-am făcut împreună cu cei doi preoți, au avut acel rezultat bun, că dênșii și-au modificat cu totul judecata și, fie dis spre lauda Dlor, și-au recunoscut tôte greșelile.

Partea cea mai mare din vină pentru cele nelese în parochie au primit-o asupra lor cei doi preoți, ér restul, voidnd să fim drepti, a trebuit să-l punem în conta protopopului și a Consistoriului, cari n'au priveghiat din destul asupra mersului afacerilor din parochii.

„Fôia diecesană“

T. Barzu.

Academia română.

Sesiunea generală din anul 1894.

Martți s'a deschis sesiunea generală a Academiei Române în prezența M. S. Regelui și a A. S. R. Principelui Ferdinand.

Primul obiect la ordinea zilei a fost citirea raportului secretarului general asupra lucrărilor făcute în anul 1893—94, raport din care credem interesant a estrage următoarele date:

Anul, care a urmat ultimei sesiuni generale a răpit Academiei pe veneratul ei președinte George Barițiu și pe doi membri onorari: Petru Câmpeanu (fost mult timp director al Academiei Mihăilene din Iași) și Paul Bataillard, cunoscutul filoromân.

În cursul anului, Academia a ținut 42 ședințe, dintre cari 30 ordinare, 11 publice și 1 extră-ordinară. Aceste ședințe au fost ocupate cu lucrări curente privitoare la interesele private ale Academiei, cu primirea diferitelor donațiuni, cu cetirea unui însemnet număr de comunicări și de memorii științifice, cari au ocupat mai ales cele 11 ședințe publice.

Dintre comunicările mai importante făcute Academiei este o scrisore primită dela Academia regală de științe din Berlin, care arată marea însemnătate a cercetărilor archaeologice pentru fixarea fruntărilor imperiului român dela marea nordică până la marea Neagră; arată rezultatele obținute în această direcțiune prin cercetările făcute în Germania și Austria; atrage atențiunea Academiei asupra explorărilor de același fel, începute în România de d-lu colegu Gr. G. Tocilescu, și stăruesce, ca Academia să ia sub a sa protecțiune continuarea până la sfârșit a acestor explorări. Dl Tocilescu, în ședința dela 10 Decembrie, a spus rezultatele cercetării sale despre limes alutanus, ér la 21 Ianuarie despre limes danubianus, și despre un nou val în Dob-

rogea. În urma acestor espuneri, Academia a intervenit pe lângă guvern, ca să se procure mijlocele necesare pentru continuarea și terminarea acestor prețioase cercetări. Adunarea deputaților a înscris în budgetul statului o sumă pentru acest scop.

Raportul amintesce apoi bucuria, ce a resimțit-o țera prin căsătoria A. S. R. principelui Ferdinand, moștenitorul Tronului, membru onorar al Academiei, și dă espresiunile simțimintelor Academiei cu această ocaziune, precum și din incidentul binecuvântat al nasterii Principelui Carol, odrasla mult dorită, care intrupază consolidarea Dinastiei române.

Enumărând publicațiunile făcute de Academiă, dintre cari cele mai importante sunt cercetările istorice ale lui Hurmuzaki, raportul trece la starea bibliotecii, la donațiuni, legate și fonduri.

Intre donațiuni merită să relevăm și de astădată averea moștenită de dl Ionu Calinderu, membru al Academiei, dela răposatii Ionu și Elena Oteteleșan, și dăruită de dsa Academiei, donațiune despre care am amintit și noi.

În ce privește donațiunea Adamachi, procesul cu nepoții donatorului își urmăze cursul său normal.

Relativ la concursurile pentru premii, raportorul spune, că în această sesiune sunt a se acorda cinci premii, dintre cari două pentru opere publicate și trei pentru lucrări prezentate în manuscris, despre diferite subiecte puse la concurs.

D I V E R S E.

* *Deputați preoțesci pentru sinodul eparhial aradan.* Joia trecută s'au ținut alegerile de deputați preoțesci pentru sinodul eparhial aradan. Până în momentul când seriem acestea ne sunt cunoscute următoarele alegeri și anume: în cercul Aradului s'a ales deputat preoțesc: părintele protopresviter Moise Bocșan; în cercul Giulei: părintele Iosif Besan, administrator protopresviter; în cercul Timișorii: părintele protopresviter Dr. Traian Putici; în cercul Radnei: părintele protopresviter Vasiliu Beleş; în cercul Lipovei părintele protopresviter Voicu Hamsea; în cercul Vingii: părintele protopresviter și asesor consistorial Ignatie Pap; în cercul Chisetău părintele protopresviter Georgiu Creciunescu; în cercul Banat-Bomloșului: părintele protopresviter Paul Miulescu; în cercul Birchișului protosincelul Augustin Hamsea.

* *Fondațiune scolară nouă în eparchia Aradului.* Înregistrăm cu bucurie că dómna Ecaterina Oncé născută Vaida condusă de sêmțul de pietate creștină și de interesul ce-l pörtă față de desvoltarea și înaintarea peopului nostru, a făcut o fundațiune scolară în sumă de două sute coróne pre seama școlei noastre confessionale din comuna B-Lazuri în comitatul Bihorului, — cu menițiune ca din venitul a-

cestei fundațiuni, administrându-le prin comitetul parochial de acolo, se-se cumpere cărți pentru școlarii săraci din aceea comună. Pentru această frumoasă faptă creștinăscă comitetul parochial din B.-Lazari prin președintele său, părintele **Alexandru Pelle** exprimă și pre această cale mulțămitea sa dōmnei donatōre.

Dumneșu se rēsplătēscă însușit și înmiiit dōmnei donatōre jertfa adusă pre altariul sfintei bisericii Domnului. Sē trăiēscă întru mulți fericiiți ani!

* **Episcopi aleși în România.** Pentru deplinirea scaunelor vacante de Buzēu și Argeși în România s'a întrunit dīlele trecute colegiul electoral sub președința Înalt Pré Sanției Sale părintelui **Metropolit primat** și pentru Episcopia dela Buzēu s'a ales **P. S. S. Arhiepiscopul Dionisie Climescu Craiovean**, ér de Episcop al Argeșului s'a ales **P. S. S. Arhiepiscopul Gherasim Piteșteanu**

Felicitările nōstre!

* **Pentru zidirea unei nouē biserici în Maierle Temișorți** comuna nōstră bisericească de acolo și vrednicii ei conducători desvōltă multă activitate. Credincioșii noștri de acolo contribuiesc cu multă dārniciă denariul lor pentru realizare acestui sfânt scop; ér comitetul parochial a rugat pre mai multe dame a colecta ofrande benevole pentru zidirea unei nouē biserice. De asemenea a luat comitetul hotărērea a ruga pre venerabilul Consistoriu aradan a iniția spre scopul acesta o colectă și în celelalte comune bisericesci din eparchiă.

* **Numērul oficerilor**, care au luat parte în rēsbōie și au prin urmare „medalia de resbel,” din și în și scade. La primăvară vor fi avansați cei din urmă locotenenți, cari au această medalie. Chiar și în rangurile mai înalte sunt tot mai rari oficerii, cari au fost în rēsbōi. Deja sunt chiar căți-va coloneli, cari n'au stat nici odată față în față cu inimicul, și unii dintre ei ajang la tōmnă sē se fie înaintați și la rangul de generali. „Medalia de resbel” devine tot mai rară și în curēnd va fi de aflat numai în gradele de șarge mai înalte.

* **Monopolisarea dinamitei.** Scirile din **Budapesta** anunță, că între guvernele diferitelor state europene s'au început negocieri diplomatice ca producțiunea dinamitei sē fie monopolisată de diferitele state.

* **Cutremur mare de pământ.** Un cutremur violent de pământ s'a simțit în 12/24 l. c., în Rusia, în multe localități, în deosebi în parrtea nord-vestică a Odesei. Cutremurul a fost puternic la Chișineu. Pe la órele 9 mulți au băgat de sēmă, că pământul se clătina și au aușit bubuituri teribile sub pământ. În multe case s'au surpat tavanurile și au cădūt mobilele jos. Cutremurul a ținut 2 secunde. Până acum nu s'a întēplat în Basarabia atâtea cutremure. Lumea superstițioasă crede, că aceasta e un semn despre sfirșitul lumii. În Balta cutremurul a durat 20 de secunde. Fereștrile caselor s'au spart, ér ușile s'au deschis singure. Timpul era fōrte urit. În acelaș timp, s'au produs cutremur în districtul Odesei;

s'au aușit 3 bubuituri mari sub pământ. La ultima bubuitură tōte mobilele de priu casă s'au prāvālit. În Odesă cutremurul a pricinuit și alte nāsdrāvānii. Astfel d. e. paznicul museului automatic, a fost cuprins de o spaimă grozavă, aușēnd bubuiturile subterane. El era tocmai ocupat cu spālarea meselor de marmoră, când de-odată vede, că tōte figurile de cēră: împērații, regii etc. încep sē se misce încōce și încolo. Paznicul credea, că figurile sunt fermecate și a fugit afară în drum strigānd desperat. El a cădūt jos leșinat. Când s'a deșteptat la spital și i-s'a spus cauza pentru ce jucau figurile de cēră, a început și el sē rīdă.

Convocare.

Adunarea proximă ordinară a reuniunii învățătorilor romāni gr. or. din tractul **Boroșineu**, va avea loc la șcōla din **Boroșineu** în **24 Martie (5 April) 1894**; — la care subscrișii și pre această cale vin a aduce la cunoștință On. membrii ai numitei reuniuni, rogāndu-i pentru participare.

Boroșineu, la 27 Martie st. n. 1894.

Pavel Duma, m. p.
președinte.

Lazar Opresan, m. p.
notar.

Concurs.

Se escrie concurs pentru parochia din **T.-Carand**, (clasa III.), cu terminul de alegere în **10/22 Aprile, 1894**.

Dotățiunea preoțesca este:

1) Pământul estravilan arător și fānaș de 10 cubule.
2) competița de pășune și lemnărit. 3) birul preoțesc dela 130 de numere, câte una mēsura de cucuruz sfērmat. 4) stolele indatinatē, tōte la olaltă fac 410 fl.

Alegēndul preot are a se îngriji pentru locuință.

Recurenții la această parochiă sē-și subșterne petițiunile ajustate cu documintele necesarie, și adresate comitetului parochial, la protopresviterul tractual **Petru Suci** în **Ucuriș (Ökrös)** până la terminul de alegere, ér cu observarea §. 18 din regulament, se pot infașia înaintea alēgătorilor pentru a cănta respective a celebra și a cuvēnta.

Ucuriș, 4 Martie 1894.

Pentru comitetul parochial:

Petru Suci, m. p.
protopresviter.

—□—

În urmarea înaltei dispusețiuni Consistoriale din **10/22 Faur 1894, Nr. 420** prin această sē escrie concurs pentru îndeplinirea parochiei vacante de clasa I-a din comuna gr. ort. română **Pesac**, protopresbiteratul **B.-Comloș**, comitatul **Torontal** cu termin de alegere pre **1/13 Maiu a. c.**

Emolumintele împreunate cu această parochiă sunt:

1. Una sesiune parochială constātātōre din 30 ju-

gere pământ arătoriu și circa 4 jugere grădini pământ arătoriu.

2. Ștola îndatinată și birul usuat în natură dela 240 de case precum și dela filia Lovrin constatătoare din (8) opt case.

Recursele instruate conform Stat. Org. bis. și a Regulamentului pentru deplinirea parochiilor adresate Comitetului par. au a se trimite Reverendissimului Domn protopresviter Paul Miulescu, în B.-Comloș (N-Komlós.)

Recurenții au a se presenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sânta biserică din Pesac, spre a-și arăta desteritatea în cântare și orătoară.

Din ședința comitetului parochial ținută la 3/15 Martie 1894.

Petru Țintoiu, m. p. *Euthimiu Bujoru, m. p.*
președ. com. par. not. com. par.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p.
protopresviter.

Pentru deplinirea stațiunii învățătoresci, dela școala a doua — de nou înființată — din comuna **Nădab**, se escrie concurs cu termin de alegere pe **19 Aprilie v. a. c.**

Emolumentele sunt: 1) Bani gata 250 fl. 2) 6 jugere de pământ arătoriu 8560 stângeni □ computat în calcul de mijloc 50 fl. 3) 6 stângeni de lemne din care se va încălzi și sala de învățământ 4) Pentru conferințe 10 fl. 5) Încălditul și curățirea școlii 10 fl. 6) Scripturistica 10 fl. 7) Dela înmormântări 50 cr. 8) Pășunărit pentru două capete de vite grătuit. 9) Cortel cu toate apartinențele.

Dela recurenți se pretinde ca se producă testimoniu de cualificațiune învățătorescă (și din limba magiară) se observă însă că alesul numai după un an de probă va fi recomandat Ven. Consistoriu spre întărire.

Recurenții au a-și trimite recursul adresat comitetului parochial din Nădab, M. On. Dn administrator protopopesc Iosif Beșan, paroch în Giula (B.-Gyula) până la terminul de mai sus.

Doritorii de a ocupa această stațiune sunt poftiți a se presenta în biserică de aici în cutare Duminică ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parochial gr. ort. rom. din Nădab, ținută în 28 Februarie 1894.

Georgiu Crainic, m. p. *Laurențiu Toader, m. p.*
preș. com. par. not. com. par.

În conțelegere cu: IOSIF BEȘAN, m. p. inspector școl.

De nou se escrie concurs pentru deplinirea parochiei de clasa a III-a din comuna **Ciuhoiu**, protopresviteratul Orășii-mari, cu termin de alegere pe Duminică în 10/22 Aprilie 1894.

Emolumentele sunt:

1) Casa parochială cu intravilanul 30 fl. 2) Pământ arătoriu și fenaț 27 jugere 190 fl. 3) Competința de pășunat pentru 20 vite 30 fl. 4) Grâu de pâne 15 cubule, érá cucuruz de sub 111 fl. 5) Competința de lemne după o sesie de pământ 6 fl. 6) Țile de lucru cu plugul ori cu carul 35 à 1 fl., érá cu mânilé 70 à 40 cr.: 63 fl. 7. Pentru catichisare la școala de stat din loc 30 fl., 8. Venitele stolare după calculul mediu alor 5 ani din urmă 62 fl. 40 cr. Suma 522 fl. 40 cr.

Se notează că după pământul parochial contribuțiunea erarială, are se-o solvescă alegândul preot.

Doritorii de a ocupa această parochia sunt avisati a-și trimite recursul proveđute cu documentele prescise de Stat. Org. la subsemnătul până în 7/19 Aprilie 1894, având până la alegere a-se presenta în sânta biserică din comuna amintită, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale și în omiletică.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PĂCALĂ, m. p. protopop.

—□—

Pentru deplinirea stațiunii vacante învățătoresci din comuna **Bruznic** — protopopiatul Lipovei — se escrie concurs cu termin până la **27 Martie (8 Aprilie) a. c.** când se va ține și alegerea.

Emolumentele anuali impreunate cu această stațiune de învățatoriu sunt:

1) În bani numerariu 177 fl. 2) Pentru conferință 15 fl. 3) Pentru scripturistica 10 fl. 4) 10 orgii de lemne, din care are a se încălzi și sala de învățământ. 5) 24 meți grâu în natură. 6) 24 meți cucuruz în natură. 7) Cortel liber și grădina de legumi de 1 juger. 8) 4 jugere pământ arătoriu. 9) Dela înmormântări — unde va fi poftit — la mort mare 40 cr, la mort mic 20 cr.

Recurenții, cari doresc a ocupa acest post, sunt avisati, ca recursul lor instruit conform dispozițiilor legali în valóre — și adresate comitetului parochial din Bruznic — se le substernă Rdss. D-nu Voicu Hamsea, protopresbiter și inspector școlar în Lipova (Lippa) până la 26 Martie (7 Aprilie) 1894; precum și a-se presenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sft'a biserică din Bruznic, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Bruznic, 7 Ianuarie 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HĂMSEA, m. p. protopop, inspector școlar.

—□—

În necs cu înaltul decis Consistorial Nri 129 și 583/1894 și pre basa conclusului comitetului parochial rom. gr. ort. din **Nadăș**, luat la 27 Februarie a. c. se escrie concurs pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci dela a II-a școala de băeți din Nadăș, devenită în vacanță prin hirotenirea întru preot a fostului învățator D. Popovici, cu termin de alegere pe **20 Martie v. 1894.**

Săliariul anual e: 1) În bani numerari (fiind aci computat și naturaliele) fl 300. 2) Pentru lemne, din care are a se încălzi sala de învățământ 30 fl. 3) Pentru cortel se va îngriji alegândul învățatorii din al său salar. 4) Dela înmormântări mici 20 cr., ér dela mari 50 cr.

Dela recurenți se poftescă ca se producă testimoniu preparandial și a se presenta înaintea de alegere spre a se face cunoscut poporului.

Se notează că reflectanții au a-și înainta petițiunile până în 15 Martie v. a. c. la onor domn Acsentiu Chirila inspector școlariu în Șilingia.

Dat Nadăș la 27 Februarie 1894.

Cu învoirea comit paroch:

Ioanu Popoviciu, m. p.
paroch, ca președinte.

În conțelegere cu: ACSENTIU CHIRILA, m. p. inspector școlari.

—□—